

ENDELIG FOKUS PÅ BETJENTENE!

AF KONSULENT ANNE OKKELS BIRK

Hvordan er det egentlig at være fængselsfunktionær? Og hvordan er stemningen og arbejdsklimaet på fængslerne? Det var nogle af temaerne på en konference, der blev holdt i Sverige i maj. Den første konference, hvor forskerne har vist deres billede af betjentenes hverdag og arbejdsliv.

Det plejer at være de indsatte, forskere ser på, når de går ud i et fængsel. Men i England har forskere set på de ansatte i stedet. På hvordan de ansatte oplever arbejdet, og på forskellige måder at arbejde på. De har studeret, hvordan arbejdet og fængselsklimaet hænger sammen. Og hvad det betyder for, hvor godt arbejdet med de indsatte bliver.

Motoren bag den engelske forskning er Alison Liebling, som er professor i Cambridge. Hun har blandt andet udviklet spørgeskemaer om, hvor godt eller dårligt fængselslivet er. Både for ansatte og indsatte.

Det har givet nogle overraskelser. Nogle ansatte har masser af erfaring og kan fornemme på et splitsekund, hvordan stemningen er på en afdeling. Men det er ikke altid, de også ved, hvad de indsatte synes om afdelingen.

Det fortalte Alison Liebling om på en konference i Sverige i maj, hvor der for første gang var fokus ikke kun på de indsatte i fængslerne, men på de ansattes hverdag og trivsel.

Der er noget at lære!

Også den norske kriminalforsorg har prøvet spørgeskemaerne fra Cambridge og fortalte om resultaterne på konferencen. Det norske uddannelsescenter spurgte de indsatte i nogle fængsler, hvordan de oplevede livet på afdelingen eller i fængslet. Samtidig blev de ansatte samme sted spurgt om, hvad de troede, de indsatte mente.

Det gav ikke altid samme resultat. De ansatte kunne f.eks. mene, at der var et godt forhold mellem indsatte og betjente. De kunne tro, at de indsatte var enige. Men det var de ikke alle steder.

Så er spørgsmålet: Hvis man ikke fornemmer, hvad der rører sig blandt de indsatte, hvad har man så at trække på i sit arbejde?

Klimaet testes

Alison Liebling mener, det afgørende er, om de indsatte har tillid til de ansatte. Hvis de har tillid nok til dem, kommer de med deres problemer. Hvis de ikke har tillid til de ansatte, taler de heller ikke med dem. Men som ansat kan man tro, at alt står godt til, hvis man ikke hører om problemer.

Første skridt er derfor at finde ud af, hvordan situationen er på fængslet.

I England og Wales bruges spørgeskemaet på alle fængsler hvert andet år. Det er ikke nødvendigvis særlig rart. F.eks. hvis de fleste siger, at klimaet er dårligt, eller hvis der er stor forskel på, hvad indsatte og ansatte synes. På den anden side giver netop dét mulighed for at finde ud af, hvad der er galt, og for at ændre på det.

Men det kan tage et godt stykke tid at skabe forandringer, fortæller Alison Liebling. Det kan være frustrerende, hvis man arbejder hårdt og alligevel ikke får bonus for det i næste undersøgelse.

Virker det at belønne og straffe?

Andet skridt er at finde ud af, hvordan man skaber et forhold mellem indsatte og ansatte, der virker bedre. Et forslag, som flere gange er kommet op herhjemme i Danmark, er at belønne eller straffe indsatte ud fra, hvordan de opfører sig. Sådan et system er faktisk indført i England.

I første omgang lyder det måske som noget, der er godt for de ansatte og for deres arbejdsmiljø. Men ét er teori, noget andet er praksis. De engelske forskere har set på, hvordan systemet fungerer, og det kommer der en artikel om i et af de næste numre af Nyt for Kriminalforsorgen.

Fængselsliv og privatliv

Der blev talt meget om fængselsliv og arbejdsliv på konferencen – men privatlivet blev ikke glemt. Det er nu engang ret specielt at arbejde i et fængsel. Derfor har en engelsk forsker set på, hvad arbejdet betyder for privatlivet. Det var både tankevækkende og underholdende. Også det kan du læse om i et af de næste numre af dette blad.

Danmark sakker bagud

Konferencen kunne give den tanke, at Danmark sakker bagud. Vi misundes nok af fængselsfolk i andre lande for vores humane forhold og behandlingsmuligheder. Men det var ikke danskere, der kunne fortælle om klimaet i fængslerne eller om livet som fæng-

Konferencens arrangør Odd Lindgren sammen med en af foredragsholderne, professor Alison Liebling fra Cambridge i England.

selsfunktionær. Det var England og Wales – og vores naboer i Norge og Sverige. Begge lande har holdt godt øje med forskningen på den anden side af Nordsøen og bruger Alison Liebblings spørgeskemaer i nogle af fængslerne.

Det kan være fristende at tro, at landene er så forskellige, at de andres forskning er ligegyldig for Danmark. Især når der er travlt i dagligdagen. Så er det let at tænke, at det alligevel sikkert ikke kan bruges her.

Men forskere kan forstå og beskrive ting, så andre kan bruge det.

Næste konference bliver grøn

Heldigvis ser det ud til at der kommer flere konferencer. I hvert fald, hvis det står til svenske Odd Lindgren, som arrangerede denne konference, og til Alison Liebling. De arbejder også på at få skrevet konference-foredragene om til artikler og udgive dem i et engelsk forskningstidsskrift. De irske deltagere arbejder for, at næste konference finder sted på deres grønne ø.

Måske får Danmark også noget at fortælle om en dag?

Konference i Sverige

Artiklen er skrevet ud fra en konference om fængselsbetjente og fængselskultur, som blev holdt i Sverige i maj 2008. Engelske, norske og svenske forskere fortalte om deres arbejde – og blandt de danske deltagere var der folk fra seks fængsler, direktoratet, to universiteter samt Dansk Fængselsforbund.

Fokus på fængselsklima

Også i Danmark er der i år fokus på trivslen og klimaet i fængslerne. På side 5 her i bladet kan du læse om projektet "Brugerdreven innovation", hvor indsatte og ansatte i fællesskab kommer med ideer til en bedre hverdag på fængslet. Målet er at styrke trivslen og give de ansatte et bedre arbejdsklima.

noter

Marokkanske fængselschefer på lederkursus

13 spændte mandlige vicefængselsinspektører var mødt op, da kontorcheferne Tine Vigild og Lars Thuesen fra direktoratet sidst i juni var en uge i Marokko for at undervise på modul 1 i et lederudviklingsforløb.

Ugens emner kendte viceinspektørerne nok fra deres hverdag, men de havde brug for noget teori og nogle ledelsesværktøjer, som kan gøre dem endnu bedre til at tackle hverdagens udfordringer i fængslerne.

"Det var spændende at møde ledere fra det marokkanske fængselsvæsen. De var meget dygtige og kompetente, og de tog godt imod de danske arbejdsmetoder: præsentation af hinanden, gruppearbejde, reflekterende teams," siger Tine Vigild og Lars Thuesen.

"Mange af de ledelsesmæssige udfordringer ligner vores, f.eks. i forhold til delegation og motivation af medarbejdere, men de har bare ikke så mange medarbejdere. Der er 54.000 indsatte og kun knap 6000 ansatte," fortæller de to kontorchefer, som skal til Marokko igen i april næste år for at undervise på modul 2.

"Vi glæder os til at komme igen næste år, hvor vi bl.a. skal høre om de forandringsprojekter, som viceinspektørerne skal implementere på deres fængsler, inden vi mødes igen, og som de skal skrive en lille rapport om."

Undervisningen af marokkanske ledere er et led i et omfattende samarbejde mellem Kriminalforsorgen og det marokkanske fængselsvæsen – finansieret med penge fra regeringens "Arabiske initiativ". Projektet løber over to år, og planlægningen af det sidste år (2009) er netop faldet på plads. Bl.a. ligger det nu fast, at to eksperter fra det marokkanske fængselsvæsen skal tilbringe to uger i Danmark, hvor de skal rådgive de danske fængsler om håndteringen af indsatte med arabisk/muslimsk kulturbaggrund. Sidste år havde Kriminalforsorgen besøg af to marokkanske eksperter, som kom med en række anbefalinger om netop håndteringen af muslimske og arabiske indsatte – og det er disse anbefalinger, der nu skal føres ud i livet.

/vlc

Kontorchef Lars Thuesen (stående, i midten) supervisoriserer gruppearbejde blandt de marokkanske fængselschefer.